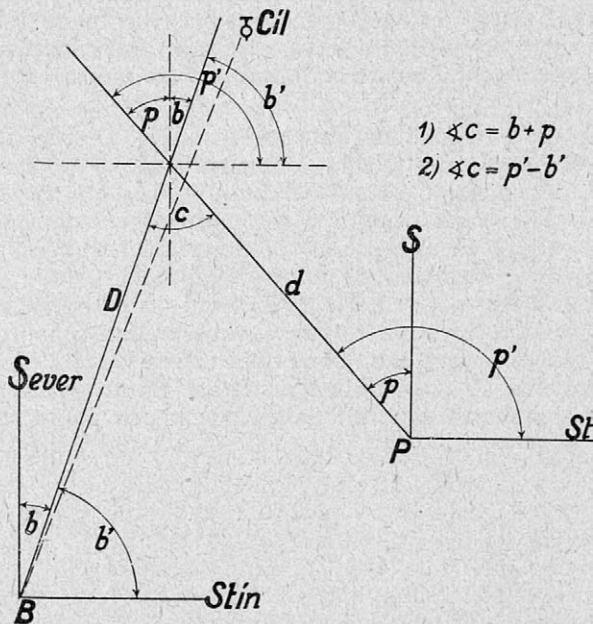

Štábní kapitán děl. Jan Roudnický:

Využití orientační rány — stupňované řady — při jednostranném pozorování.

V posledních číslech DR. bylo několik úvah o zjednodušení a zkrácení zastřílení. Je jistě snahou všech dělostřelců, aby v každém případě boje mohli účinně a co nejrychleji zasáhnout. Mám zvláště na mysli boj pohyblivý, kdy není času na velké přípravy, kdy orientační důstojník nebude moci ještě svou činnost úplně rozvinout a veškerá příprava na střelbu

Obr. 1.

bude spočívat na veliteli baterie. Uvádím ve dvou příkladech, kdy velitel baterie může v krátkém čase vykonat přípravu a též dobu zastřílení zkrátit si na minimum.

V pohybném boji neznáme přesně stanoviště baterie, ani pozorovatelný a i cíl je povšechně určen:

S prvky, jakýmkoli způsobem získanými, vypálíme jednu až dvě rány (viz obr. 1).

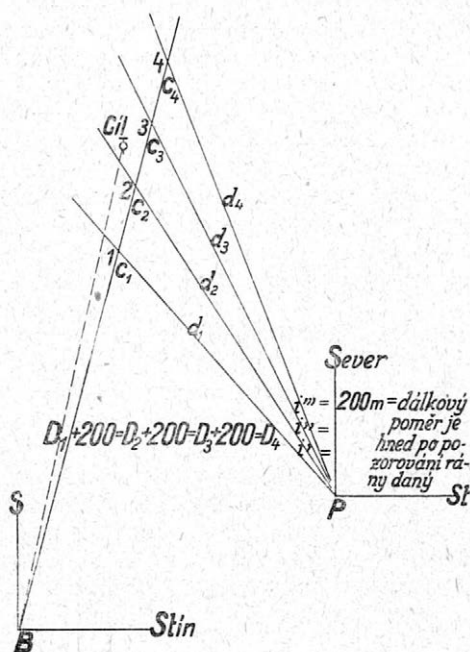
Poněvadž velitel baterie provedl sám zamíření baterie na cíl a dal povel k vypálení, zná tedy D , může si změřit $\angle b, p$, neboť jsou to úchytky měřené buď od některé světové strany nebo stínu neb i odměrného bodu, který by ovšem musil být viděn i z pozorovatelný anebo byl zakreslen na mapě. Zná-li $\angle b, p$ nebo $\angle b', p'$, zjistí si snadno $\angle c$, t. j. pozorovací úhel; „ d “ vypočítá pak měřením času od okamžiku pozorovaného výbuchu, až je detonaci slyšet na pozorovatelně (x vteřin $\times 330 = d$).

Nyní již jen krátkým výpočtem, stačí kruhové pravítko:

$$\text{stranový poměr} = \frac{d \text{ (v km)}}{\sin c}; \text{ dálkový poběr} = \frac{d \text{ (v km)}}{D \cos c};$$

$$\text{geom. skok} = \frac{D \text{ (v km)}}{\operatorname{tg} c}$$

Ovšem tyto prvky nejsou získány třeba již poblíže cíle a obsahují v sobě chybu v zaměření baterie, t. j. úchytky od cíle k vypálené ráně (viz obr. 1); ale jsou platné pro cíle určené později v okolí vypálené rány.

Obr. 2.

Je však jisté, že se získanými poměry přiblížíme cíli dříve než bez jakéhokoliv měřítka — střelením podle citu!

Takto může velitel baterie postupovat a při každé další ráně získávat nové poměry, čímž v terénu — v pásmu činnosti — bude v krátkém čase mít hodně dobrých prvků pro další střelbu.

Bude dojista možné a snad i výhodnější, využít tímto naznačeným způsobem stupňované řady nebo 4 ran vypálených jedním dělem po 200 m dále, neboť tím získáme:

- 1) výstřelnou a čtyři dálky,
- 2) prvky pro cíle, které se objeví v okolí některé rány,
- 3) z každé rány můžeme získat poměry (podle obr. 1) dálkový poměr je hned dán (viz obr. 2),
- 4) rány, která se objeví nejbližší cíle, můžeme ihned využít k zastřelení podle výpočtů k obr. 1, zatím co další výpočty provede některý poddůstojník — patrač. Prvky ostatních ran vezme velitel baterie v úvahu při zastřelování.

K celkovému postupu není třeba žádných velkých znalostí početních, nemusíme znát přesně palebné postavení, pozorovatelnu, ani cíle, ale využijeme co nejlépe každé rány, i s chybou v zaměření vypálené k další střelbě. Udělají-li se chyby v určení „D“ nebo v určení „d“ ze špatného měření času zvuku nebo nebereme-li v úvahu různé jiné vlivy, je přesnost práce dostačující, vždyť při další střelbě můžeme poměry stále zlepšovat a je skoro stejné, počítáme-li na př. 0'76 anebo 0'84; obyčejně zaokrouhlíme na 0'8; ani v grafických tabulkách pro určení poměrů nedosáhneme přesnějších hodnot.
